

Pregledni znanstveni članak

■ Pravo regresa osiguratelja u obaveznom osiguranju od automobilske odgovornosti

Berislav Matijević¹

Sažetak: Rad obrađuje specifičan institut iz materije obaveznog osiguranja od automobilske odgovornosti: pravo regresa osiguratelja. Uvodni dio rada posvećen je općem terminološkom uređenju pojma „regres“, dok se središnji dio rada bavi pravom regresa osiguratelja u obaveznom osiguranju od automobilske odgovornosti. Počevši od razloga njegova utemeljenja i njegove pravne prirode, preko razgraničenja od drugih instituta sa kojima se srećemo u osiguranju od automobilske odgovornosti i ograničenjima ovog prava, kao i pravom regresa osiguratelja prema Direktivi 2009/103 EZ od 16. rujna 2009., pa sve do pitanja zastare prava regresa osiguratelja. U posljednje vrijeme zastara prava regresa osiguratelja ukazuje se, u teoriji kao i u sudskoj praksi, prijepornom.

Ključne riječi: obavezno osiguranje od automobilske odgovornosti, regres, gubitak prava iz osiguranja, Direktiva 2009/103 EZ, zastara.

1. UVOD

Prema Zakonu o obveznim osiguranjima u prometu², osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (dalje u tekstu: osiguranje od AO), jedno je od ugovornih obaveznih osiguranja u prometu³.

Obzirom da je u pitanju obavezno osiguranje, koje je obavezan zaključiti svaki vlasnik odnosno korisnik prije uporabe prijevoznog sredstva u prometu⁴, a osiguratelj ne može odbiti ponudu za sklapanje ugovora o osiguranju ako ponuditelj prihvaća uvjete pod kojima društvo za osiguranje provodi tu vrstu osiguranja⁵, od velikog su značaja prava osiguratelja kojima on može disponirati. U ta prava možemo svrstati, i pravni institut koji se kolokvijalno i općenito naziva

1 Berislav Matijević, dipl. iur., Hrvatsko društvo za građanskopravne znanosti i praksu (HDGZP), Hrvatska udruga za pravo osiguranja (HUPO - AIDA), e-mail: berislavmatijevic@gmail.com

2 Narodne novine br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14, dalje u tekstu: ZOOP.

3 V. čl. 2. ZOOP.

4 V. čl. 4. st. 1. i 3. ZOOP.

5 V. čl. 8. st. 2. ZOOP.

„pravo regresa osiguratelja“, podrazumijevajući pod time (što ispravno, što neispravno) različite pravne situacije dok kojih dolazi u osiguranju od AO.

Kako pravilno razumijevanje prava regresa osiguratelja doprinosi izbjegavanju pravne nesigurnosti, u ovom radu ćemo se malo detaljnije posvetiti razradbi tog instituta, odnosno onoga što se kroz taj institut „konzumira“ (i onoga što ne bi trebalo podvoditi pod njega).

2. REGRES – POJMOVNO ODREĐENJE

Terminološki gledano, pojam „regres“⁶ potječe od latinskog glagola *regredior*: nazadovati, vraćati, povratiti, utjerati tražbinu za obvezu izvršenu umjesto druge osobe⁷. Tvrdi se i da institut prava regresa osiguratelja svoje izvoriste nalazi u rimskom pravu postklasičnog doba koje je ustanovilo institut *beneficium cedendarum actionum* (dobro ustupanja tužbi)⁸.

U građanskom pravu, i to u najširem smislu, izraz regres se upotrebljava radi označavanja odštete, odnosno obeštećenja za pretrpljeni gubitak, odnosno naplatu.⁹

U obveznom pravu, pojam regres se upotrebljava u smislu: „prava dužnika iz nekog obveznog odnosa koji je izvršio isplatu vjerovniku, da od drugih, na osnovu ugovora ili zakona odgovornih ili obavezanih osoba zahtjeva vraćanje isplaćenog“¹⁰.

Zakon o obveznim odnosima¹¹ izričito pojam „regres“ spominje kod *ugovora o jamstvu*¹², kod *ugovora o građenju*¹³, kod *ugovora o organiziranju putovanja*¹⁴, te kod *odgovornosti više osoba za istu štetu*¹⁵.

Ono što analizom ovih odredbi možemo zaključiti je, da se pojam „regres“ rabi kad je u pitanju pravo određenog subjekta da od drugog subjekta potražuje ono što je umjesto njega platio (pravo isplatitelja)¹⁶.

U imovinskom pravu osiguranja, pojmom „regres“ označava se: „[...] pravo koje je određena osoba stekla time što je isplatila određeni iznos umjesto druge osobe koja je taj iznos trebala platiti na temelju određenog pravnog posla. [...]“¹⁷

6 Engl. *recourse*, njem. *Regress*, tal. *ricorso - regresso*, franc. *recours*.

7 Divković, M. (2006.), *Latinsko – hrvatski rječnik*, Bjelovar, Dunja, str. 908., te *Hrvatski enciklopedijski rječnik*, Tom 9., Zagreb, Novi Liber, 2004., str. 154.

8 Jakovina, D. (2011.), „Regresni zahtjevi s osvrtom na zastaru“, *Godišnjak br. 18.*, Zagreb, Organizator, str. 92.

9 Stanišić, S. (2015.), „Regres i zakonska subrogacija u osiguranju od autoodgovornosti“, *Godišnjak fakulteta pravnih nauka u Banja Luci*, br. 5., 2015., Banja Luka, Fakultet pravnih nauka, str. 86.

10 Babić, I. (2008.), *Leksikon obligacionog prava*, Beograd, Službeni glasnik, str. 327.

11 Nar. novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, dalje u tekstu: ZOO.

12 V. čl. 125. ZOO.

13 V. čl. 636. ZOO.

14 V. čl. 889. ZOO.

15 V. čl. 1109. ZOO.

16 Matijević, B. (2016.), „Subrogacija i regres u osiguranju“, *Hrvatska pravna revija*, br. 1/16, Zagreb, Inženjerski biro, str. 23.

17 Andrijašević S., Račić – Žlibar, T. (1997.), *Rječnik osiguranja*, Zagreb, Masmedia, str. 374.

ZOOP izričito pojam „regres“ rabi samo u slučaju *Garancijskog fonda*¹⁸, dok pravo regresa osiguratelja u širem smislu (neizravno) određuje na više drugih mjesta, o čemu će biti više riječi u nastavku rada.

Osim izraza „pravo regresa osiguratelja“, u teoriji i praksi susrećemo se i sa izrazima: *regres osiguratelja*, *regresno pravo osiguratelja*, *pravo osiguratelja na regres*, *povratno pravo osiguratelja*, *zakonska subrogacija osiguratelja*, *gubitak prava iz osiguranja* i sl.¹⁹ Za navedenu neujednačenost pravnog nazivlja, na ovom mjestu, možemo, ako ništa drugo, konstatirati da sigurno ne pridonosi jednoj odgovarajućoj i jednoobraznoj primjeni ovog instituta u praksi.

3. PRAVO REGRESA OSIGURATELJA U OSIGURANJU OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

3.1 Razlozi utemeljenja

Ako se izuzme odnos štetnik (osiguranik) – oštećeni, koji nastaje na temelju samog zakona, tj. pravila obveznog prava o prouzročenju štete²⁰, zaključenje ugovora o osiguranju od AO, generira još dva pravna odnosa: odnos osiguratelj – osiguranik (štetnik) i odnos osiguratelj – oštećenik (tzv. treća oštećena osoba).

Kako se radi o odvojena pravna odnosa²¹, moguće je da u određenim slučajevima, obaveza osiguratelja prema oštećeniku, ne koincidira, sa njegovom obvezom prema osiguraniku, odnosno osiguranom vlasniku odnosno korisniku prijevoznog sredstva.

Razlog ovoj svojevrsnoj asimetriji obveze osiguratelja leži u činjenici što je, osnovom samog zakona, obveza osiguratelja prema oštećeniku u pojedinim slučajevima „šira“ od njegove obveze prema osiguraniku - osiguranom vlasniku odnosno korisniku prijevoznog sredstva, osnovom zaključenog ugovora o osiguranju od AO.

Ta „neujednačenost“ obveze osiguratelja prema oštećeniku sa obvezom osiguratelja prema osiguranom vlasniku odnosno korisniku prijevoznog sredstva otklanja se pravom osiguratelja da u određenim slučajevima istakne regresni zahtjev prema osobi koja je odgovorna za štetu prouzročenu upotrebom

18 Čl. 44. st. 12 ZOOP: „Ako je iz Garancijskog fonda isplaćena naknada štete prema stavku 1. točki 8. i točki 9. ovoga članka, zbog nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje, odnosno stečaja, Hrvatski ured za osiguranje ima pravo regresa (podvukao MB) prema svakom od osiguranika ili ugovaratelja osiguranja najviše do iznosa od 20.000,00 kuna iz istog štetnog događaja“.

19 Za detaljnije o ovom nazivlju upućujemo na Ognjanović, D. (2017.), „Pravo regresa osigurača za štetu isplaćenu po osnovu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti“, *Zbornik radova sa Savjetovanja: Saobraćajne nezgode*, Zlatibor, 2017., str. 27.

20 Vrhovni sud Republike Hrvatske, dalje u tekstu: VSRH, u odluci Revx-493/2009 od 14. siječnja 2010., EU:ECLI:HR:VSRH:2010:3498, navodi: „Vlasnik motornog vozila odgovara oštećeniku za cijelu štetu iako je vlasnik s osigurateljem sklopio ugovor o obveznom osiguranju od automobilske odgovornosti“.

21 Da je tome tako razvidno je iz čl. 11. st. 2. ZOOP, koji navodi: „Ako oštećena osoba podnese odštetni zahtjev neposredno odgovornom osiguratelju, u odgovoru na takav zahtjev odgovorni osiguratelj ne može isticati prigovore koje bi na temelju zakona ili ugovora o osiguranju mogao istaknuti prema osiguranoj osobi zbog nepridržavanja zakona ili ugovora o osiguranju“.

motornog vozila, a koju je osiguratelj naknadio oštećeniku.²²

Osim toga, pravo regresa osiguratelja, otklanja i opasnost da se osigurane osobe ponašaju kao da za njih osiguranje od AO predstavlja „pretplatu“ za slobodno (neometano) prouzročenje štete upotrebom motornog vozila.²³ Stoga se za pravo regresa osiguratelja može reći da ima i preventivno obilježje koje je usklađeno sa socijalnom funkcijom osiguranja od AO, a to je zaštita, kako oštećenika, tako i ugovaratelja osiguranja – odnosno osiguranika (štetnika).

3.2 Pravna priroda

Oko pravne prirode prava regresa osiguratelja u osiguranju od AO postoje prijepori obzirom da mu se „pripisuju“ atributi svojstveni drugim pravnim institutima (ugovornoj odgovornosti, solidarnoj odgovornosti, stjecanju bez osnove, ugovornoj ili zakonskoj subrogaciji, plaćanju tuđeg duga, i sl.).²⁴

Ne upuštajući se ovom prigodom u sve te prijepore, držimo da postoji konsenzus struke oko toga da je pravo regresa osiguratelja izvorno (zakonsko) pravo osiguratelja²⁵, da u određenim slučajevima²⁶, nakon ispunjenja svoje zakonske obveze prema oštećeniku (isplate naknade iz osiguranja), potražuje povrat isplaćenog iznosa, od osobe odgovorne za štetu prouzročenu upotrebom motornog vozila. Ovo iz razloga što u takvim slučajevima dolazi do ispunjenja obveze osiguratelja prema oštećeniku, koja ne odgovara (šira je) obvezi osiguratelja prema osobi odgovornoj za štetu prouzročenu upotrebom motornog vozila (osiguraniku, vlasniku ili korisniku vozila, vozaču itd.).

Glede samog karaktera regresnog zahtjeva osiguratelja u takvim slučajevima, smatra se, da je on odštetne prirode (da ima karakter naknade štete koju trpi osiguratelj). Ovo iz razloga što isplatom naknade iz osiguranja oštećenoj osobi, ne dolazi do promjene pravne osnove regresnog zahtjeva osiguratelja prema odgovornoj osobi, jer osiguratelj ima pravo na povrat isplaćene naknade iz osiguranja, po istoj pravnoj osnovi po kojoj je izvršio svoju obvezu prema oštećeniku²⁷.

Ad supra možemo zaključiti da je regresno pravo osiguratelja u AO, njegovo izvorno pravo na naknadu štete, koju je pretrpio izvršavajući svoju zakonsku obvezu naknade štete oštećenoj osobi, a koja obveza nije obuhvaćena obvezom osiguratelja prema odgovornoj osobi (osiguraniku, vlasniku ili korisniku vozila, vozaču itd.).²⁸

22 Jankovec, I. (1985.), *Obavezno osiguranje za štete od motornih vozila*, Beograd, Naučna knjiga, str. 266.

23 *Ibid.*, str. 268.

24 Za detaljnije o navedenim prijeporima vidjeti u: Ognjanović, S. (2017.), „Pravna priroda regresa osigurača u osiguranju od automobilske odgovornosti“, *Pravni život*, br. 11/17, Beograd, Kopaonička škola prirodnog prava, str. 273. - 280.

25 U tom smislu i Belanić, L. (2011.), „Rokovi zastare i pravna priroda regresa osiguratelja od automobilske odgovornosti prema odgovornoj osobi, u sudskoj praksi“, *Informator*, br. 6014. od 26 listopada 2011., Zagreb, Novi informator, str. 11.

26 O kojim će biti više riječi nastavno u radu.

27 Usp. sa Šulejić, P. (2014.), „Subrogacija i regres u zakonu i sudskoj praksi“, *Tokovi osiguranja*, br. 1/2014., Beograd, Dunav osiguranje, str. 13.

28 Ima i mišljenja, da je pravo regresa osiguratelja vrsta obveze koja proizlazi iz drugih pravnih činjenica iz kojih nastaju obveze (Ognjanović, S. (2017.), *op cit.*, bilj. br. 23., str. 280.), što bi ukazivalo da se radi o *sui generis* pravu

Nadalje, regresno pravo osiguratelja u osiguranju od AO, može biti utemeljeno na ugovoru o osiguranju, tj. uvjetima osiguranja kao sastavnim dijelom ugovora o osiguranju (kada je to zakonom dozvoljeno), i/ili na samom zakonu. U tom smislu u našem pravnom sustavu osiguranja, po načelu *tempus regit actum*, treba razlikovati dva razdoblja.

Za razliku od Zakona o osiguranju²⁹ iz 1994. koji je dozvoljavao ugovorno utemeljenje prava regresa osiguratelja: „Društvo za osiguranje koje nadoknadi štetu oštećenoj osobi a nije bilo u obvezi isplate prema ovom Zakonu ili uvjetima za osiguranje od automobilske odgovornosti (označio BM), ima pravo na naknadu od osobe koja je odgovorna za štetu i to za isplaćeni iznos štete, kamatu i troškove“³⁰, ZOOP dozvoljava samo regresno pravo osiguratelja utemeljeno na zakonu: „Društvo za osiguranje koje je nadoknadilo štetu oštećenoj osobi ili platilo osigurani iznos, a na temelju ovoga Zakona (označio BM) nije bilo u obvezi, ima pravo na naknadu od osobe koja je odgovorna za štetu i to isplaćenog iznosa štete, kamate i troškova“^{31, 32}.

Prema tome, možemo zaključiti da se regresno pravo osiguratelja, prema ZOOP-u, može temeljiti isključivo na zakonu, a ne više i na ugovoru o osiguranju, tj. na uvjetima osiguranja kako sastavnim dijelom ugovora (kao prema ZOS/94).

3.3 Razgraničenje od drugih instituta

Kako u samom kolokvijalnom govoru, tako i u teoriji i praksi, nerijetko dolazi do potpune sinonimije³³ instituta prava regresa osiguratelja i instituta prava subrogacije osiguratelja, odnosno dolazi do miješanja instituta prava regresa osiguratelja sa institutom isključenja obveze osiguratelja, nastavno ćemo ukazati na osnovne bitne razlike koje takav pristup apsolutno ne opravdavaju.

3.3.1 U odnosu na pravo subrogacije osiguratelja

Iako se, i u slučaju prava regresa osiguratelja i u slučaju prava subrogacije osiguratelja³⁴, radi o pravu osiguratelja da potražuje od osobe odgovorne za štetu, nešto što je isplatio, ta prava imaju srodan, ali ne i identičan sadržaj³⁵.

Osnovna razlika postoji u samoj pravnoj prirodi tih prava. Za razliku od prava regresa osiguratelja koje je po svojoj pravnoj prirodi izvorno (zakonsko) pravo

osiguratelja. Međutim, za takvo mišljenje nismo našli nikakvu konkretnu potvrdu da je i „zaživilo“ u praksi.

29 Narodne novine br. 9/94, 20/97, 119/99, 11/02, dalje u tekstu: ZOS/94.

30 Čl. 87. st. 3. ZOS/94

31 Čl. 14. ZOOP (sam naslov članka nosi naslov „Subrogacijski zahtjevi društva za osiguranje“, iako bi prema mišljenju autora pravilniji naziv bio „Subrogacijski i regresni zahtjevi društava za osiguranje“.

32 Za kritiku ovakvog pristupa redaktora ZOOP-a, upućujemo na: Ćurković, M. (2019.), „Prestanak ugovora o obveznom osiguranju od automobilske odgovornosti zbog kršenja obveze informiranja osiguratelja o bitnim okolnostima i o povećanju rizika“, *Hrvatski časopis za osiguranje*, br. 2., Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje, str. 40.

33 O potpunoj sinonimiji govorimo kada dvije riječi različitog izraza imaju isti sadržaj, dakle kada se tretiraju kao istoznačnice.

34 Za detaljnije o pravu subrogacije osiguratelja upućujemo na Matijević B. (2019), „Pravo subrogacije osiguratelja“, *Hrvatski časopis za osiguranje*, br. 1/19, Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje, str. 9. – 21.

35 Matijević, B. (2016.), *op. cit.*, bilj. br. 15., str. 24.

osiguratelja na naknadu pretrpljene štete od odgovorne osobe³⁶, pravo subrogacije osiguratelja je izvedeno (derivatno) pravo, jer je riječ (samo) o *ipso iure* prijelazu prava sa osiguranika na osiguratelja do visine isplaćene naknade iz osiguranja³⁷, a ne o stjecanju vlastitog prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu. Dakle, u slučaju prava subrogacije osiguratelja, isplatom naknade iz osiguranja, na osiguratelja prelazi osiguranikovo pravo prema štetniku, u visini isplaćene naknade iz osiguranja. Stoga je pravo subrogacije osiguratelja prema štetniku, istog sadržaja kao i pravo njegova osiguranika prema štetniku.³⁸ Dok u slučaju prava regresa osiguratelja, osiguratelj *de facto* nema pravo (naslov) potraživati u ime oštećenog nešto od svog osiguranika, već mu to pravo pripada po samom zakonu.

3.3.2 U odnosu na isključenja iz osiguranja

Nerijetko se pravo regresa osiguratelja dovodi u vezu sa isključenjima iz osiguranja. Navedeno je netočno, jer se radi o dva zasebna instituta, koji reguliraju dvije različite vrste pravnih odnosa.

Osnovna razlika između ova dva instituta proizlazi iz činjenice, što isključenja iz osiguranja predstavljaju ograničenje osiguranog rizika, dakle postavljaju granicu osigurateljeve odgovornosti prema oštećeniku³⁹, u odnosu na osiguranikovu odgovornost prema tom istom oštećeniku⁴⁰; dok se posredstvom prava regresa osiguratelja regulira isključivo odnos osiguratelj - osiguranik⁴¹, dok odnos osiguratelj - oštećenik ostaje netaknut.

Dakle, za razliku od isključenja iz osiguranja, u slučaju prava regresa osiguratelja, sam rizik i dalje ostaje pokriven osiguranjem, ali osigurana osoba gubi pravo na zaštitu osiguratelja.

Isto tako, za razliku od prava regresa osiguratelja koja se mogu zasnivati na ugovoru i/ili na zakonu, isključenja iz osiguranja se u pravilu (zbog njihova velikog značaja za osiguranje od AO) zasnivaju većinom na zakonu. Tako postupa i ZOOP⁴².

36 Vidjeti prethodnu točku rada.

37 Čl. 963. st. 1. ZOO-a navodi: „Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade, sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu“.

38 VSRH, u Rev 1241/1996-2 od 7.rujna 2000., navodi: „[...] osiguratelj ima pravo od štetnika zahtijevati kamate na svotu isplaćene naknade od dana kada je izvršio isplatu svome osiguraniku, budući se ne radi o novom pravnom odnosu, odnosno o novoj tražbini između tužitelja i tuženih u odnosu na tražbinu oštećenoga odnosno osiguranika prema tužitelju odnosno osiguratelju, već je to po svom sadržaju isti pravni odnos, [...] jer isplatom na tužitelja osiguratelja osiguraniku nije prešlo neko novo pravo, već je to pravo istog sadržaja koje je imao i osiguranik, što je tužitelj je platio ono što su bili dužni platiti tuženi, kao štetnici [...]“, obj. u VSRH, Izbor odluka, br. 2/2000, 2000., Zagreb, Narodne novine.

39 Čurković, M. (2007.), *Obvezna osiguranja u prometu*, Zagreb, Inženjerski biro, str.182.

40 Čl. 945. st. 1. ZOO izričito navodi: „Protiv odštetnog zahtjeva osiguranika iz ugovora o osiguranju, kao i zahtjeva koje druge osobe što se na nj poziva, osiguratelj može istaknuti prigovore koje ima u vezi s ugovorom prema osobi s kojom je sklopio ugovor o osiguranju“.

41 Čl. 945. st. 2. ZOO propisuje: „Ali u obveznom osiguranju od odgovornosti osiguratelj ne može protiv odštetnog zahtjeva treće osobe istaknuti prigovore koje bi mogao isticati prema osiguraniku“; odnosno čl. 11. st. 2. ZOOP propisuje: „Ako oštećena osoba podnese odštetni zahtjev neposredno odgovornom osiguratelju, u odgovoru na takav zahtjev odgovorni osiguratelj ne može isticati prigovore koje bi na temelju zakona ili ugovora o osiguranju mogao istaknuti prema osiguranju osobi zbog nepridržavanja zakona ili ugovora o osiguranju“.

42 Čl. 23. ZOOP propisuje: „Po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti pravo na naknadu štete

3.4 Pravo regresa osiguratelja u osiguranju od automobilske odgovornosti kao gubitak prava iz osiguranja

Pravo regresa osiguratelja ZOOP naziva „Naknada štete⁴³ u slučaju gubitka prava iz osiguranja“, te navodi: „Osigurana osoba⁴⁴ gubi prava iz osiguranja (označio BM) u sljedećim slučajevima:

1. ako vozač nije koristio vozilo u svrhu kojoj je namijenjeno,
2. ako vozač nije imao važeću vozačku dozvolu odgovarajuće vrste ili kategorije, osim ako je za vrijeme poduke iz vožnje vozilom upravljao kandidat za vozača motornog vozila, uz poštivanje svih propisa kojima se ta poduka uređuje,
3. ako je vozaču oduzeta vozačka dozvola ili je isključen iz prometa ili ako mu je izrečena zaštitna mjera zabrane upravljanja vozilom određene vrste ili kategorije ili mjera prestanka važenja vozačke dozvole odnosno zaštitna mjera zabrane uporabe inozemne vozačke dozvole na teritoriju Republike Hrvatske,
4. ako je vozač upravljao vozilom pod utjecajem alkohola iznad ugovorene granice, droga te psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih tvari,
5. ako je vozač štetu prouzročio namjerno,
6. ako je šteta nastala zbog toga što je vozilo bilo tehnički neispravno, a ta je okolnost vozaču vozila bila poznata,
7. ako je šteta prouzročena kaznenim djelom obijesne vožnje u cestovnom prometu za koje je donesena pravomoćna sudska presuda^{44,45}.

te izričito navodi da gubitak prava iz osiguranja nije od utjecaja na pravo oštećene osobe na naknadu štete od osiguratelja⁴⁶.

Obzirom da ZOOP ne dozvoljava ugovorno određivanje (proširivanje) slučajeva gubitka prava iz osiguranja⁴⁷, slučajeve prava regresa osiguratelja nije moguće širiti.

nema (označio BM): 1. vozač vozila kojim je prouzročena šteta te njegovi srodnici i druge fizičke ili pravne osobe glede štete zbog smrti ili tjelesne ozljede vozača, 2. vlasnik, suvlasnik, odnosno zajednički vlasnik te svaki drugi korisnik vozila kojim je prouzročena šteta i to na naknadu štete na stvarima, 3. suputnik koji je dragovoljno ušao u vozilo kojim je uzrokovana šteta a kojim je upravljao neovlašteni vozač, ako osiguratelj dokaže da je ta okolnost suputniku bila poznata, 4. suputnik koji je dragovoljno ušao u neregistrirano vozilo bez istaknutih registarskih oznaka na vozilu, ako osiguratelj dokaže da je ta okolnost suputniku bila poznata, 5. suputnik koji je dragovoljno ušao u neosigurano vozilo kojim je uzrokovana šteta, ako Hrvatski ured za osiguranje dokaže da je ova okolnost suputniku bila poznata, 6. oštećena osoba kojoj je šteta nastala: – zbog uporabe vozila na športskim priredbama koje se održavaju na cesti ili dijelu ceste zatvorenom za promet drugim vozačima, ak kojih je cilj postizanje najveće ili najveće prosječne brzine, odnosno na vježbama za te priredbe, – zbog djelovanja nuklearne energije za vrijeme prijevoza radioaktivnog materijala, – zbog ratnih operacija, pobuna ili terorističkog čina, s tim da društvo za osiguranje u tom slučaju mora dokazati da je šteta prouzročena takvim događajem“ (za opširnije o pojedinim isključenjima iz osiguranja prema čl. 23. ZOOP, upućujemo na Ćurković, M. (2007.), *op.cit.*, bilješka br. 34., str. 184. – 190.; te Ćurković, M. (2013.), *Komentar Zakona o obveznim osiguranjima u prometu*, Zagreb, Inženjerski biro, str. 103. - 112.)

43 Što govori u prilog odštetnom karakteru prava regresa osiguratelja!

44 Pod osiguranom osobom treba smatrati one osobe čiji je pravni interes osiguran (to može biti vlasnik ili korisnik vozila, kao i osoba koja ovlašteno upravlja vozilom – ovlašteni vozač).

45 Čl. 24. st. 1. ZOOP., za opširnije o pojedinim slučajevima gubitka prava osiguranja iz čl. 24. st. 1. ZOOP, upućujemo na Ćurković, M. (2007.), *op.cit.*, bilješka br. 34., str. 190. – 197.; te Ćurković, M. (2013.), *Komentar Zakona o obveznim osiguranjima u prometu*, Zagreb, Inženjerski biro, str. 112. – 123.

46 Čl. 24. st. 2. ZOOP.

47 V. točku 3.2. rada.

Međutim, sam ZOOP nastavno predviđa još jedan specifičan slučaj prava regresa osiguratelja, a to je „Naknada štete u slučaju neovlaštene vožnje“⁴⁸, prema kojem, ako je štetu prouzročio vozač koji je neovlašteno upravljao vozilom, oštećena osoba⁴⁹ može podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguratelju⁵⁰, a osiguratelj ima pravo od osobe koja je odgovorna za štetu na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete, kamata i troškova⁵¹.

Isto vrijedi i u slučaju prava regresa Hrvatskog ureda za osiguranje (dalje u tekstu HUU). Osoba kojoj je šteta nanesena uporabom neosiguranog vozila⁵², odnosno uporabom nepoznatog vozila⁵³ ima pravo podnijeti odštetni zahtjev HUU. U takvim slučajevima HUU ima pravo regresa od osobe koja je odgovorna za štetu, to isplaćenog iznosa štete, kamate i troškova^{54, 55}.

3.4.1 Ograničenja gubitka prava iz osiguranja

Gubitak prava iz osiguranja je u pojedinim slučajevima ograničen po visini, dok je u pojedinim slučajevima neograničen.

Iz socijalnih razloga⁵⁶, gubitak prava iz osiguranja je ograničen na najviše do iznosa 12 prosječnih neto-plaća prema zadnjem službenom izvješću Državnog zavoda za statistiku u slučajevima⁵⁷: 1. ako vozač nije koristio vozilo u svrhu kojoj je namijenjeno (čl. 24. st. 1. toč. 1. ZOOP) , 2. ako vozač nije imao važeću vozačku dozvolu odgovarajuće vrste ili kategorije, osim ako je za vrijeme poduke iz vožnje vozilom upravljao kandidat za vozača motornog vozila, uz poštivanje svih propisa kojima se ta poduka uređuje (čl. 24. st. 1. toč. 2. ZOOP), 3. ako je vozaču oduzeta vozačka dozvola ili je isključen iz prometa ili ako mu je izrečena zaštitna mjera zabrane upravljanja vozilom određene vrste ili kategorije ili mjera prestanka važenja vozačke dozvole odnosno zaštitna mjera zabrane uporabe inozemne vozačke dozvole na teritoriju Republike Hrvatske (čl. 24. st. 1. toč. 3. ZOOP) , 4. ako je vozač upravljao vozilom pod utjecajem alkohola iznad ugovorene granice, droga te psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih tvari (čl. 24. st. 1. toč. 4. ZOOP), 5. ako je šteta nastala zbog toga što je vozilo bilo tehnički neispravno, a ta je okolnost vozaču vozila bila poznata ((čl. 24. st. 1. toč. 6. ZOOP).

Gubitak prava iz osiguranja nije ograničen: 1. ako je vozač štetu prouzročio namjerno (čl. 24. st. 1. toč. 5. ZOOP), 2. ako je šteta prouzročena kaznenim djelom obijesne vožnje u cestovnom prometu za koje je donesena pravomoćna sudska presuda (čl. 24. st. 1. toč. 7. ZOOP), ako je vozilom upravljao neovlašteni

48 Značaj ove odredbe proizlazi iz činjenice što neovlaštena vožnja isključuje odgovornost vlasnika vozila (v. čl. 1070. ZOO), pa time i odgovornost osiguratelja, stoga oštećenik ne bi imao pravo na naknadu štete od osiguratelja da nema ove odredbe.

49 Izuzetak je samo oštećena osoba – suputnik koji je dragovoljno ušao u vozilo kojim je uzrokovana šteta a kojim je upravljao neovlašteni vozač, jer je zahtjev takvog suputnika isključen iz osiguranja (čl. 23. st.1. toč. 3. ZOOP).

50 Čl. 25. st.1 ZOOP.

51 Čl. 25. st. 3. ZOOP.

52 Čl. 29. st. 1. ZOS.

53 Čl. 30. st. 1. ZOOP.

54 Čl. 29. st. 5. i čl. 30. st. 4. ZOOP.

55 U skladu sa općom svrhom ovog rada, ne navodimo sva prava regresa HUU, već samo ona dva koja držimo javnosti najinteresantnijim.

56 Čurković, M. (2007.), *op.cit.*, bilj. Br. 38., str. 198.

57 Čl. 24. st. 3. ZOOP.

vozač (čl. 25. st. 3. ZOOP).

Pravo regresa HUO nije ograničeno u slučaju štete nastale uporabom neosiguranog vozila (čl. 29. st. 5. ZOOP), odnosno u slučaju štete upotrebom nepoznatog vozila, ako se pronađe vozilo čijom je uporabom nanesena šteta te se utvrdi odgovorni osiguratelj (čl. 30. st. 4. ZOOP).

3.4.2 Gubitak prava iz osiguranja – koja se prava ne gube

Usprkos činjenici što pravo regresa osiguratelja podrazumijeva gubitak prava iz osiguranja, držimo da navedeno ne podrazumijeva i gubitak svih prava iz osiguranja. Tu se prvenstveno referiramo na obranu interesa osiguranika od neopravdanih i pretjeranih zahtjeva oštećenika.

Naime, usprkos činjenici što je isplata naknade iz osiguranja oštećeniku najznačajnija obveza osiguratelja⁵⁸ (to tzv. vanjski odnos iz osiguranja), postoji i obveza osiguratelja na zaštitu interesa svog osiguranika (to je tzv. interni odnos iz osiguranja), koji podrazumijeva njegovu obranu od neosnovanih ili pretjerano visokih zahtjeva oštećenika (to je tzv. pravna zaštita interesa osiguranika)⁵⁹.

U pravilu obveza osiguratelja na pravnu zaštitu interesa osiguranika prethodi njegovoj obvezi isplate naknade iz osiguranja. Što znači da, isplatom naknade iz osiguranja utrnjuje pravo osiguranika na pravnu zaštitu osiguratelja. Iz čega slijedi da osiguranik ne može izgubiti pravo na pravnu zaštitu je je isto već prethodno konzumirano, odnosno jer tek isplatom naknade iz osiguranja osiguratelj stekao pravo regresa prema svom osiguraniku.

3.4.3 Gubitak prava iz osiguranja prema Direktivi 2009/103 EZ od 16. rujna 2009.⁶⁰

Direktiva 2009/103/EZ od 16. rujna 2009. (dalje u tekstu: VI. kodificirana Direktiva AO) ne govori neposredno o gubitku prava iz osiguranja, već posredno u okviru isključenja iz osiguranja:

„[...] Svaka država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da se sve zakonske odredbe ili ugovorne klauzule sadržane u polici osiguranja izdanoj u skladu s člankom 3. smatraju nevažećima u pogledu odštetnih zahtjeva trećih osoba koje su žrtve prometne nezgode ako te zakonske odredbe ili ugovorne klauzule isključuju iz osiguranja upotrebu ili vožnju vozila:

- (a) od strane osoba koje za to nemaju izričito ili implicitno odobrenje;
- (b) od strane osoba koje nemaju vozačku dozvolu koja im dopušta da voze dotično vozilo;
- (c) od strane osoba koje krše zakonske tehničke zahtjeve u pogledu stanja i sigurnosti dotičnog vozila.

⁵⁸ Jer se njome ostvaruje sama funkcija osiguranja.

⁵⁹ Tako se u Čurković, M. (2007.), *op. cit.*, bilj. br. 38., str. 111.-112. navodi: „[...] Svaki, dakle, ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti ujedno je i ugovor o pravnoj zaštiti osiguranika. [...]”

⁶⁰ Službeni list EU, L 263/11 od 16. rujna 2009.

Međutim, odredba ili klauzula iz točke (a) prvog podstavka može se upotrijebiti protiv osoba koje su dobrovoljno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu ili ozljedu ako osiguravatelj može dokazati da su znale da je vozilo ukradeno⁶¹.

Iz navedenog je razvidno da VI. kodificirana Direktiva AO, govoreći o isključenjima iz osiguranja, u tri slučaja govori o gubitku prava iz osiguranja – pravu regresa osiguratelja (uslijed neovlaštene vožnje, uslijed vožnje bez odgovarajuće vozačke dozvole i uslijed tehničke neispravnosti vozila), dok zapravo u samo jednom slučaju govori isključenju iz osiguranja (u slučaju suputnika koji je dragovoljno ušao u vozilo kojim je uzrokovana šteta a kojim je upravljao neovlašteni vozač, ako osiguratelj dokaže da je ta okolnost suputniku bila poznata).

U ovakvim okolnostima, možemo smatrati poželjnim, da zakonodavstvo EU, *per tempus*, razgraničenju isključenja iz osiguranja od gubitka prava iz osiguranja malo svrhovitije pristupi jer se radi o dva različita i značajna pravna instituta u osiguranju od AO⁶².

3.4.4 „Otkup“ gubitka prava iz osiguranja

Konkurentnost, ali i ekomičnost poslovanja⁶³, „inspirirale“ su osiguratelje na pružanje jedne dodatne „garancije“ u osiguranju od AO. Riječ je o mogućnosti ugovaratelja osiguranja da od osiguratelja, uz plaćanje odgovarajuće dodatne premiju osiguranja, „otkupi“ u pojedinim slučajevima njegovo pravo regresa. Drugim riječima, radi se o mogućnosti, da u određenim slučajevima i uz određenu cijenu (premiju osiguranja), osiguratelj se unaprijed odrekne svog prava na regres. Odricanje osiguratelja od njegova prava na regres poznaje mnogobrojne varijante, koje ovise o poslovnoj politici svakog pojedinog osiguratelja koji tu mogućnost pruža.

U većini slučajeva, odricanje osiguratelja od njegova prava na regres, ne obuhvaća sve slučajeve gubitka prava iz osiguranja, već samo pojedine (npr. u slučaju vožnje pod utjecajem alkohola). Ali i u takvim slučajevima, razlikuje se „otkup“ u cijelosti (npr. osiguratelj se uopće neće koristiti svojim pravom regresa u slučaju vožnje pod utjecajem alkohola, od „djelomičnog“ ili „uvjetnog“ otkupa (npr. osiguratelj se neće koristiti svojim pravom regresa u slučaju vožnje pod utjecajem alkohola, ako je utvrđena razina alkohola ispod uvjetima osiguranja određenog parametra⁶⁴).⁶⁵

Interesantno je napomenuti, da nismo u praksi naišli da hrvatski osiguratelji koji posluju na hrvatskom tržištu osiguranja koriste ovu mogućnost, dok ti isti hrvatski

61 Čl. 13. st. 1. VI. kodificirane Direktive AO.

62 Za o više o dvojbama oko ove „pod normiranosti“ prava EU, upućujemo na Slavnić, J. (2011.), „Gubitak prava iz osiguranja autoodgovornosti prema novom Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju – sporna pitanja“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, br. 1/2011, Beograd, Udruženje za pravo osiguranja Srbije, str 15. – 16.

63 Čitaj: neizvjesnost naplate

64 Npr. ako je količina alkohola viša od 0,5 a manja od 1,01 g/kg i sl.

65 Za detaljnije o ovoj materiji, upućujemo na Rosada, F. (2017), *Rivalsa, surroga e regresso nella circolazione stradale dei veicoli*, Milano, Giuffrè`.

osiguratelji koji posluju na inozemnim tržištima⁶⁶ koriste tu mogućnost⁶⁷.

4. PRAVO REGRESA OSIGURATELJA – KOJE TO NIJE?

Uz gubitak prava iz osiguranja kao prava regresa osiguratelja, u praksi osiguranja od AO postoji još jedna pravna situacija u kojoj osiguratelj ispunjava svoju zakonsku obvezu prema oštećeniku, a zatim potražuje ono što je isplatio, koja se (isto) naziva pravom regresa osiguratelja. To je situacija kada osiguratelj izvršava svoju zakonsku obvezu prema oštećeniku kao dužnik solidarne obveze. U pravilu do toga dolazi u dva slučaja, kod tzv. „suputništva“ i kod tzv. „plaćanja po priključnom (vučenom) vozilu - prikolici“.

U slučaju „suputništva“ radi se o tome da sudionici prometne nezgode (pa time i njihovi osiguratelji od AO), u skladu sa pravilima odštetnog prava, trećim oštećenim osobama odgovaraju u skladu sa pravilima o solidarnoj odgovornosti⁶⁸, a obzirom da se motorno vozilo neprijeporno smatra opasnom stvari, njihova je odgovornost objektivna, dakle odgovaraju bez obzira na krivnju⁶⁹. U takvim situacijama oštećenik može birati od kojeg će solidarnog dužnika - sudionika prometne nezgode i/ili njegova osiguratelja od AO potraživati naknadu štete, dok se pitanje eventualne isključive krivnje jednog od vlasnika motornog vozila za štetu nastalu trećoj osobi, rješava u parnici između imatelja odnosno vlasnika motornih vozila, tj. njihovih osiguratelja od AO.

Isti slučaj imamo i u kod „plaćanja po priključnom vozilu“, dakle kada u prometnoj nesreći sudjeluju vučno i priključno vozilo. ZOOP izričito propisuje: „Ako je šteta nastala od vučnog ili priključnog vozila dok su oba vozila bila spojena i činila jednu cjelinu ili ako je šteta nastala tijekom vožnje nakon odvajanja priključnog vozila, za štetu trećim osobama solidarno odgovaraju vlasnici obaju vozila, pa oštećena osoba može podnijeti odštetni zahtjev ili osiguratelju vučnog vozila ili osiguratelju priključnog vozila“⁷⁰. U takvoj situaciji: „Društvo za osiguranje koje je oštećenoj osobi nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa, kamatu i troškove od osiguratelja vučnog, odnosno priključnog vozila ako postoji odgovornost njegovog osiguranika za štetu i u okviru njegove odgovornosti“⁷¹. Kriterij je njihove međusobne (unutarnje) odgovornosti – odgovornost po osnovi krivnje⁷².

Na temelju naprijed navedenog glede pravnih situacijama „suputništva“ i „plaćanja po priključnom vozilu“, postavlja se pitanje koja je pravna priroda takvih zahtjeva osiguratelja prema odgovornoj osobi: radi li se o pravu regresa osiguratelja, ili pak o pravu ispunitelja solidarne obveze na naknadu za plaćeni dug?

66 U sklopu slobode pružanja usluga

67 Vidjeti primjerice uvjete osiguranja: HOK osiguranje, *HOK veicoli – condizioni di assicurazione*.

68 Čl. 1069. st. 3. ZOO propisuje: „Za štetu prouzročenu pogonom dvaju ili više motornih vozila odgovaraju njihovi vlasnici trećim osobama solidarno“.

69 Čl. 1045. st. 3. ZOO propisuje: „Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju“.

70 Čl. 22. st. 6. ZOOP.

71 Čl. 22. st. 7. ZOOP.

72 Čl. 1072. st. 1. ZOO propisuje: „Kad je šteta prouzročena pogonom dvaju ili više vozila, svu štetu snosi vlasnik vozila koji je isključivo kriv za štetni događaj.“

Držimo da se u slučaju tzv. „suputništva“ i tzv. „plaćanja po priključnom (vučenom) vozilu – prikolici“, ne radi o pravu regresa osiguratelja (u smislu ovog rada), već o pravu ispunitelja solidarne obveze na naknadu: „Dužnik koji je ispunio obvezu ima pravo zahtijevati od svakog sudužnika da mu naknadi dio duga koji pada na njega“⁷³. Ovo iz razloga što se u navedenim slučajevima, zahtjev osiguratelja koji je ispunio obvezu ne temelji na činjenici gubitka prava iz osiguranja, već na činjenici izvršenja obveze koja za njega proizlazi osnovom sudužništva: „Svaki dužnik solidarne obveze odgovara vjerovniku za cijeli dug i vjerovnik može zahtijevati njegovo ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjen, [...]“⁷⁴. Dakle, radi se o izvršenju obveze koja se zasniva na zakonom propisanoj (pasivnoj) solidarnoj odgovornosti osiguratelja kao solidarnog dužnika.⁷⁵ Gdje u slučaju da osiguratelj koji je ispunio obvezu prema oštećeniku (kao jedan od solidarnih dužnika) a za koju nije odgovoran njegov osiguranik (označio MB), ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa od osiguratelja čiji je osiguranik odgovoran za štetu - ili kako ga ZOOP naziva od „odgovornog osiguratelja“⁷⁶.

5. ZASTARA PRAVA REGRESA OSIGURATELJA

Ovom prigodom nećemo ulaziti u opća obilježja zastare kao instituta obveznog prava, već ćemo se fokusirati na one dijelove ovog instituta koji su značajni za pravo regresa osiguratelja.

Zastaru prava regresa osiguratelja karakteriziraju pojedina neprijeporna i prijeporna shvaćanja.

Neprijepornim držimo shvaćanja o početku tijeka zastare prava regresa osiguratelja : „Zastara regresne tražbine osiguratelja prema svom osiguraniku počinje teći prvog dana iza dana kada je osiguratelj isplatio naknadu oštećeniku“⁷⁷, što je u skladu sa općim pravilom ZOO o početku tijeka zastare: „Zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano“⁷⁸.

Prijepornim držimo ona shvaćanja koja proizlaze ponajprije iz razmimoilaženja u stavovima da li je regresno potraživanje osiguratelja izvorno zasnovano na ugovoru o osiguranju ili na zakonu, odnosno primjenjuju li se na pravo regresa osiguratelja posebni zastarni rokovi koji vrijede za ugovor o osiguranju, ili zastarni rokovi koji vrijede za naknadu štete.

73 Čl. 52. st. 1. ZOO.

74 Čl. 43. st. 1. ZOO.

75 Za detaljnije o položaju osiguratelja kao solidarnog dužnika, upućujemo na Matijević, B. (2018), „Osiguratelj kao solidarni dužnik: materijalni i procesni aspekti“, *Odvjetnik*, br. 11-12/18, Zagreb, Hrvatska odvjetnička komora, str. 16. – 28.

76 Čl. 3. st.1. toč. 7. ZOOP, navodi: „*»odgovorni osiguratelj«* je društvo za osiguranje s kojim je vlasnik prijevoznog sredstva, a kojim je prouzročena šteta, sklopio ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu nanесenu trećim osobama“.

77 VSRH, Rev 1371/09 od 20. travnja 2010., EU:ECLI:HR:VSRH:2010:3655, isto i u starijoj sudskoj praksi (vidjeti: VSH, Rev-178/81 od 23. lipnja 1981., u: Crnić, I. - Ilić, A. (1987), *Osiguranje i naknada štete u saobraćaju*, Zagreb, Informator, Zagreb, str. 224.).

78 Čl. 215. st. 1. ZOO.

O navedenom nećemo iznositi sudsku praksu obzirom da je u konkretnom slučaju ne smatramo ni konzistentnom ni dosljednom⁷⁹, kao ni teorijske rasprave⁸⁰, već ćemo nastavno iznijeti vlastita opažanja⁸¹, za koja ne isključujemo mogućnost da bi u konačnici mogla nadvladati sve postojeće prijepore (i teorije i sudske prakse).

Prvo, držimo da se u slučaju prava regresa osiguratelja ne radi o potraživanju osiguratelja utemeljenom na ugovora o osiguranju, već o potraživanju osiguratelja utemeljenom izravno na zakonu (ZOO), neovisno o činjenici da li je „gubitak prava iz osiguranja“ naveden u uvjetima osiguranja i/ili u samom zakonu.

Iz toga razloga držimo da nema mjesta primjeni odredbi ZOO o posebnim rokovima zastare kod ugovora o osiguranju⁸².

Drugo, kako se radi o izvorno zakonskom potraživanju osiguratelja na naknadu štete, za koje ZOO ne propisuje posebni zastarni rok, valja primijeniti opći zastarni rok: „Tražbine zastarijevaju za pet godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare“^{83, 84}.

Treće, prihvaćanje stava da pravo regresa osiguratelja zastarijeva u općem zakonskom roku, dovelo bi do ujednačavanja pravne pozicije osiguratelja (odnosno HUU), neovisno o činjenici da li se radi o gubitku prava iz osiguranja, neosiguranom vozilu, nepoznatom vozilu. ili o pravu osiguratelja kao ispunitelja solidarne obveze. Što također smatramo svrhovitim.

6. ZAKLJUČAK

Usprkos činjenici što „*non figura litterarum, sed oratione, quam exprimunt litterae, obbligamur*“ (Paulus D. 44, 7, 38)⁸⁵, činjenica je i da „laž koja se dovoljno često izgovori postaje istina“ (V. I. Lenjin).

Prevedeno na predmet obrade ovog rada, navedeno bi značilo da, iako nije od značaja sam naziv pravo regresa osiguratelja, već ono što čini sadržaj tog prava, opetovano miješanje njegova naziva i sadržaja sa nazivima i sadržajem nekih drugih srodnih - ali ne i identičnih (!) instituta prava osiguranja (pravo subrogacije osiguratelja, isključenja iz osiguranja, odgovornost osiguratelja kao solidarnog dužnika i sl.), dovodi do jednog „konfuzionističkog“ pristupa ovom institutu, što za

79 O „bespućima“ sudske prakse vidjeti: Matijević, B. (2016.), *op. cit.*, bilj. br. 15., str. 26. – 28., te Katić, D. (2019.), „Zastara u građanskopravnoj sudskoj praksi“, *Zakonitost*, br. 1/19, Zagreb, Narodne novine, str. 53. – 55.

80 Vidjeti primjerice: Tomić D. – Skorup V. (2015) „Regresi osiguratelja“, *Zbornik radova s međunarodne znanstveno-stručne konferencije: Dani hrvatskog osiguranja 2015.*, Hrvatska gospodarska komora i Hrvatsku ured za osiguranje, Zagreb, str. 51. – 61.

81 Apsolutno ne umanjujući doprinos kolega koji zastupaju drugačije stavove (i argumente).

82 Čl. 234. st. 3. ZOO propisuje: „Tražbine osiguratelja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine“.

83 Čl. 225. ZOO.

84 U tom smislu upućujemo i na odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu: USUD): USUD, U-III-3948/2006 od 17. prosinca 2008., te USUD, U-III-1834/2007 od 10. lipnja 2009. Dostupno na: <http://www.usud.hr>.

85 Čitati: „Ne obvezuje nas naziv pravnog posla, nego njegov sadržaj“; vidjeti: Romac, A. (1988.), *Florilegium sententiarum latinarum*, Zagreb, Minerva, str. 496.

posljedicu ima pravnu nesigurnost.

Zaključno, pravo regresa osiguratelja, nije isto što i pravo subrogacije osiguratelja, a još manje se gubitak prava iz osiguranja može uspoređivati sa isključenjima iz osiguranja. Ovo iz osnovnog razloga što se radi o institutima koji počivaju na različitim pravnim osnovama. Na to valja stalno ukazivati i to bi valjalo poštovati, odnosno primjenjivati u praksi. Ovo iz razloga što se samo jednoznačnim tumačenjem (kako naziva tako i sadržaja) prava regresa osiguratelja, može (po) vratiti pravna sigurnost.

Summary: *The paper deals with a specific institute in the subject of compulsory vehicle liability insurance: the insurers' right of recourse. The introductory part of the paper deals with the general terminology of the term "recourse", while the central part deals with the insurers right of recourse in compulsory vehicle liability insurance. Beginning with the grounds for its foundation and its legal nature. Through its delimitation from other institutes, we encounter in compulsory vehicle liability insurance and the limitations of this right, as well as the insurers' right of recourse under Directive 2009/103 EC from 16 September 2009. Right down to the issue of statute of limitations on insurers' right of recourse. Recently, the statute of limitations on insurer's right of recourse it is indicated, been argued, in theory and in the case law, as controversial.*

Keywords: *compulsory vehicle liability insurance, recourse, loss of insurance rights, Directive 2009/103 EC, statute of limitations.*

Navedeni izvori i korištena literatura

Andrijašević, S., Račić-Žlibar T. (1997.), *Rječnik osiguranja*, Zagreb, Masmedia

Babić, I. (2008.), *Leksikon obligacionog prava*, Beograd, Službeni glasnik

Belanić, L. (2011.), „Rokovi zastare i pravna priroda regresa osiguratelja od automobilske odgovornosti prema odgovornoj osobi, u sudskoj praksi“, *Informator*, br. 6014. od 26 listopada 2011., Zagreb, Novi informator

Crnić, I. - Ilić, A. (1987), *Osiguranje i naknada štete u saobraćaju*, Zagreb, Informator

Ćurković, M. (2019.), „Prestanak ugovora o obveznom osiguranju od automobilske odgovornosti zbog kršenja obveze informiranja osiguratelja o bitnim okolnostima i o povećanju rizika“, *Hrvatski časopis za osiguranje*, br. 2/19, Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje

Ćurković, M. (2013.), *Komentar Zakona o obveznim osiguranjima u prometu*, Zagreb, Inženjerski biro

Ćurković, M. (2007.), *Obvezna osiguranja u prometu*, Zagreb, Inženjerski biro

Divković, M. (2006.), *Latinsko – hrvatski rječnik*, Bjelovar, Dunja

- Jakovina, D. (2011.), „Regresni zahtjevi s osvrtom na zastaru“, *Godišnjak br. 18.*, Zagreb, Organizator
- Jankovec, I. (1985.), *Obavezno osiguranje za štete od motornih vozila*, Beograd, Naučna knjiga
- Katić D. (2019.), „Zastara u građanskopravnoj sudskoj praksi“, *Zakonitost*, br. 1/19, Zagreb, Narodne novine
- Hrvatski enciklopedijski rječnik* (2004), Tom 9., Zagreb, Novi Liber
- Matijević B. (2019), „Pravo subrogacije osiguratelja“, *Hrvatski časopis za osiguranje*, br. 1/19, Zagreb, Hrvatski ured za osiguranje
- Matijević, B. (2018), „Osiguratelj kao solidarni dužnik: materijalni i procesni aspekti“, *Odvjetnik*, br. 11-12/18, Zagreb, Hrvatska odvjetnička komora
- Matijević, B. (2016.), „Subrogacija i regres u osiguranju“, *Hrvatska pravna revija*, br. 1/16, Zagreb, Inženjerski biro
- Romac, A. (1988.), *Florilegium sententiarum latinarum*, Zagreb, Minerva
- Rosada, F. (2017), *Rivalsa, surroga e regresso nella circolazione stradale dei veicoli*, Milano, Giuffrè`
- Slavnić J. (2011.), „Gubitak prava iz osiguranja autoodgovornosti prema novom Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju – sporna pitanja“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, br. 1/2011, Beograd, Udruženje za pravo osiguranja Srbije
- Stanišić, S. (2015.), „Regres i zakonska subrogacija u osiguranju od autoodgovornosti“, *Godišnjak fakulteta pravnih nauka u Banja Luci*, br. 5., Banja Luka, Fakultet pravnih nauka
- Ognjanović, D. (2017.), „Pravo regresa osigurača za štetu isplaćenu po osnovu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti“, *Zbornik radova sa Savjetovanja: Saobraćajne nezgode*, Zlatibor
- Ognjanović, S. (2017.), „Pravna priroda regresa osigurača u osiguranju od automobilske odgovornosti“, *Pravni život*, br. 11/17, Beograd, Kopaonička škola prirodnog prava
- Šulejić, P. (2014.), „Subrogacija i regres u zakonu i sudskoj praksi“, *Tokovi osiguranja*, br. 1/2014., Beograd, Dunav osiguranje a.d.o.
- Tomić D. – Skorup V. (2015) „Regresi osiguratelja“, *Zbornik radova s međunarodne znanstveno-stručne konferencije: Dani hrvatskog osiguranja 2015.*, Zagreb, Hrvatska gospodarska komora i Hrvatski ured za osiguranje
- Direktiva 2009/103 EZ od 16. rujna 2009., Službeni list EU, L 263/11 od 16.rujna 2009.
- Zakon o obveznim odnosima, Nar. novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18
- Zakon o obveznim osiguranjima u prometu, Narodne novine br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14
- Zakon o osiguranju - 1994, Narodne novine br. 9/94, 20/97, 119/99, 11/02
- HOK osiguranje, *HOK veicoli – condizioni di assicurazione*.
- VSRH, Revx-493/2009 od 14. siječnja 2010., EU:ECLI:HR:VSRH:2010:3498

VSRH, u Rev 1241/1996-2 od 7.rujna 2000., VSRH, Izbor odluka, br. 2/2000, Zagreb, Narodne novine

VSRH, Rev 1371/09 od 20. travnja 2010., EU: EU:ECLI:HR:VSRH:2010:3655

USUD, U-III-3948/2006 od 17. prosinca 2008., dostupno na: <http://www.usud.hr>

USUD, U-III-1834/2007 od 10. lipnja 2009. dostupno na: <http://www.usud.hr>